

ФОРМУВАННЯ КЛЮЧОВИХ І ПРЕДМЕТНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ УЧНІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ ЗАСОБАМИ ІНТЕГРОВАНОГО КУРСУ «Я ДОСЛІДЖУЮ СВІТ»

Андрусенко Ірина
науковий співробітник відділу початкової освіти
Інституту педагогіки НАПН України
м. Київ, Україна

Дослідження проблем формування ключових і предметних компетентностей учнів початкових класів є об'єктом наукових пошуків О. Я. Савченко, Т.М. Байбари, Н.М. Бібік, М.С. Вашуленка, Н. С. Коваль, В.О. Мартиненко, О.В. Онопрієнко, К.І. Пономарьової, О.Ю. Прищепи, І.В. Андрусенко, О.В. Вашуленко, Н.П. Листопад. Автори зазначають, що «обов'язковим складником компетентності є вольові, афективні, етичні якості й поведінкові відношення. Компетентність є цільовим і результативним компонентом процесу навчання. Відповідно до діяльнісної форми представлення компетентність позначається через «уміння» з урахуванням її реалізації [5].

Складові природничої предметної компетентності інтегрованого курсу «Я досліджую світ» реалізуються через: мотивацію учнів до мисленнєвої та мовленнєвої діяльності, спостережливості, допитливості, розкриття творчого потенціалу; способи навчальної діяльності, які засвоюються учнями у формі розумових і практичних умінь і навичок; емоційно-ціннісного ставлення до природничої діяльності; урізноманітнення типології уроків (інтегрований; комбінований урок; урок-екскурсія; урок-подорож; урок-дослідження тощо); застосування діяльнісного підходу на різних етапах (спостереження, ігрові вправи, практичні дії, практичні роботи), методів взаємодіючого навчання (рольові ігри, робота в малих групах, в парах тощо) в поєднанні зі словесними методами навчання; застосування системи завдань з метою формування екологічної компетентності; забезпечення змістових та мотиваційних зв'язків природничої, громадянської, соціальної, здоров'язбережувальної, історичної освітніх галузей з навчальним матеріалом інших предметів початкової школи [3]. Враховано вимоги Державного стандарту, а саме, доцільне застосування

діяльнісного підходу, що забезпечує формування в учнів сприйняття цілісної картини світу, здатності сприймати предмети і явища різнобічно, системно, емоційно [4]. Такий підхід сприяє формуванню ключових і предметних компетентностей, поглибленню, розширенню, практичному застосуванню знань учнів.

Інтегрований курс «Я досліджую світ» утворює система уявлень і понять, відібраних з різних освітніх галузей на основі ідеї розкриття цілісності природи з урахуванням міжпредметних зв'язків у початковій ланці освіти і перспективних зв'язків із природничими курсами основної школи [1].

Матеріал підручника «Я досліджую світ» комплексний, функціональний та максимально унаочнений. У ньому закладена наскрізна орієнтація на формування ключових і предметних компетентностей. Розроблена система компетентнісно орієнтованих завдань базується на практико-орієнтованій основі, характеризується багатофункціональністю, гнучкістю, різноманітністю, містить завдання різного рівня – від репродуктивних до творчих. Крім того, передбачено вправи й завдання проблемного, ситуативного характеру, такі, що потребують організації парної та групової роботи.

Навчально-дослідницькі завдання кожний учень виконує самостійно, хоча за змістом вони можуть бути однаковими для групи чи всього класу. Зазначимо, що різні рівні загальної готовності та досвіду виконання ними окремих пошукових умінь вимагають індивідуального підходу до організації дослідницької діяльності. Доведення правильності передбачення – одна з важливих ланок розв'язання поставленої проблеми. Учні виконують систему послідовних дій, спрямованих на вибір і групування фактів, встановлення певних зв'язків, здійснення узагальнень і формулювання попередніх висновків[2].

Отже, за результатами апробації підручника інтегрованого курсу «Я досліджую світ» було встановлено, що навчальний зміст містить компетентнісно орієнтовані завдання, а також інформацію, яка спонукає учителя початкових класів до застосування діяльнісного підходу в формуванні ключових і предметних компетентностей учнів початкових класів. Завдяки такому підходу

освітня діяльність учнів початкових класів набуде цілісності і сприятиме усвідомленню потреби пізнавати навколишній світ, відкриє можливості розвиватися у певній соціально й особистісно значущій сфері.

Ключові слова: інтегрований курс, я досліджую світ, компетентісно орієнтовані навчання.

Список використаних джерел

1. Андрусенко І.В. Особливості реалізації змісту інтегрованого курсу «Я досліджую світ» в умовах Нової української школи / І.В. Андрусенко, Н.В.Котелянець, О.В.Агеєва // Початкова освіта: методичні рекомендації щодо організації навчального процесу в 2018/2019 навчальному році. / – Київ, УОБЦ «Оріон», 2018, С.102-110.
2. Байбара Т. М. Методика навчання природознавства в початкових класах / Т. М. Байбара. – Київ, Веселка, 1998, С 95-113.
3. Бібік Н.М., Вашуленко М.С., Мартиненко В.О. та ін. Формування предметних компетентностей в учнів початкової школи: монографія: Київ, Педагогічна думка, 2014, 346 с.
4. Державний стандарт початкової освіти [Електронний ресурс] / Державний стандарт початкової освіти. – Постанова Кабінету міністрів України від 21 лютого 2018. – Режим доступу до ресурсу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/87-2018-%D0%BF>
5. Савченко О.Я. Дидактика початкової освіти: підручн. – Київ, Грамота, 2012, 502 с.